

Nr 107.

Ankom till riksdagens kansli den 10 maj 1927 kl. 2 e. m.

*Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts i proposition
angående godkännande av viss överenskommelse mellan
kronan och Härnösands stad.*

(3:e och 4:e avd.)

Uti en till riksdagen den 22 februari 1927 avlåten proposition, nr 138, vilken hänvisats till statsutskottets förberedande behandling, har Kungl. Maj:t, under åberopande av det vid propositionen fogade utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för nämnda dag, föreslagit riksdagen

dels godkänna det vid berörda statsrådsprotokoll såsom bilaga A fogade, den 14 och den 16 september 1926 mellan Kungl. Maj:t och kronan genom kasernkommittén, å ena sidan, samt Härnösands stad, å andra sidan, ingångna preliminära överenskommelse,

dels ock för bestridande av i § 7 av nämnda överenskommelse angiven gottgörelse åt Härnösands stad för budgetåret 1927—1928 anvisa ett extra anslag av 15,000 kronor.

Beträffande utredningen i ärendet får utskott hänvisa till åberopade statsrådsprotokollet.

I skrivelse till Kungl. Maj:t den 2 december 1926 har kasernkommittén, såsom framgår av den i proposition nr 137 till innevarande års riksdag lämnade redogörelsen, framlagt förslag angående den framtida användningen av det för Hemsö kustartillerikår avsedda kasernetablissemanget i Härnösand. Detta förslag innebär, att etablissemanget skulle användas till vanförestalt. Emellertid sammanhänger planen rörande etablissemangets användning för dylikt ändamål med frågan om åvägabringande av en överenskommelse med staden Härnösand, i anledning av att kasernetablissemanget icke skulle brukas för sin ursprungliga militära uppgift. I nyssberörda skrivelse har kasernkommittén jämväl framlagt resultatet av de förhandlingar, som i detta senare hänseende förts mellan kommittén och Härnösands stad. Dessa förhandlingar hava lett till avslutandet av en den 14 och den 16 september 1926 dagteknad preliminär överenskommelse, vilken, under förbehåll av Kungl. Maj:ts och riksdagens godkännande, träffats under den förutsättningen, att de för Hemsö kustartillerikårs räkning uppförda kasernbyggnaderna kunna, på sätt i överenskommelsen angives, inredas till en anstalt för vanföra. Kommittén har hemställt, att ifrågakvarande överenskommelse, vilken är såsom bilaga (Bil. A.) fogad vid statsrådsprotokollet i förevarande ärende, måtte bliva föremål för Kungl. Maj:ts och riksdagens prövning.

De nu förda förhandlingarna hava föränletts av ett mellan kronan och Härnösands stad förefintligt, år 1917 upprättat avtal och en från stadsfullmäktige i Härnösand den 8 januari 1924 till Kungl. Maj:t ingiven skrivelse, däri hemställts, att uppgörelse måtte träffas angående stadens mellanhavande med kronan på grund av nämnda avtal.

Sedan stadsfullmäktige i Härnösand den 4 januari 1916 erbjudit kronan viss mark m. m. för ordnandet av förläggning i staden för ett kustartilleritruppförband, bemyndigade nämligen Kungl. Maj:t den 26 maj 1916 marinförvaltningen att för kronans räkning sluta avtal med staden i enlighet med stadens erbjudande. Den 20 september och den 15 oktober 1917 undertecknades härefter ett mellan kronan och staden i anledning av förläggningen upprättat skriftligt avtal. Avtalet träffades under förutsättning, att det för kustbefästningarna i Härnösands skärgård avsedda kustartilleritruppförbandet förlades till Härnösand med kasernetablissemang å den s. k. Hovsjorden. Såsom av § 1 i avtalet framgår, överlät därvid staden till kronan utan ersättning med äganderätt ett å en vid avtalet fogad karta med A betecknat område ävensom med nyttjanderätt vissa å samma karta särskilt utmärkta områden m. m. Samtliga nyttjanderätter skulle tillkomma kronan, så länge å området A funnes förlagt kustartilleritruppförband eller annan avsevärd militäravdelning. Enligt § 2 i avtalet förband sig staden att utan kostnad för kronan framdraga vatten-, belysnings- och gasledningar till gränsen av området A. I enlighet med avtalet har staden bekostat framdragandet av dylika ledningar till kasernetablissemangets tomtgräns.

Å ifrågavarande av Härnösands stad till kronan med äganderätt överlätna område A påbörjades under våren 1917 uppförandet av en kasernbyggnad jämte en byggnad för matinrättning m. m. På hösten 1919 föreskrev emellertid Kungl. Maj:t, att med hänsyn till förestående revision av landets försvarsväsende alla pågående arbeten vid ifrågavarande byggnadsföretag skulle avbrytas. Vid denna tidpunkt hade arbetena fortskridit så långt, att kasernbyggnaden och matinrättningsbyggnaden voro uppförda. Yttre putsning ävensom de huvudsakliga inredningsarbetena återstodo dock. Grund till en gymnastikbyggnad hade blivit gjuten, men byggnadens uppförande hade icke påbörjats. Åtgärder för planering och ordnande av kasernområdet samt inhägnande av detsamma hade icke vidtagits.

I förberörda skrivelse den 8 januari 1924 hava stadsfullmäktige i Härnösand under hänvisning till ett av fullmäktige den 11 december 1923 fattat beslut närmare angivit de krav, som staden vid en uppgörelse med kronan ansåge sig böra framställa på grund av att kronan icke uppfyllt de villkor, som utgjort förutsättningen för att Härnösands stad skulle anses bunden av de utfästelser, vilka från dess sida gjorts i 1917 års avtal.

Enligt vad ovan nämnts, har nu kasernkommittén såsom resultat av de med staden förda förhandlingarna framlagt förslag till ny överenskommelse mellan kronan och staden.

Vid anmälan inför Kungl. Maj:t av förevarande ärende har departementschefen bland annat anfört, att staden syntes äga fog för sitt framställda

yrkande om hävande av det år 1917 mellan kronan och staden träffade avtalet. Departementschefen, som funnit den nu framlagda preliminära överenskommelsen vara av beskaffenhet att för kronans del kunna godtagas, har uttalat den uppfattningen, att fjärde huvudtiteln icke borde belastas med några utgifter i sammanhang med överenskommelsen med undantag av det belopp av 15,000 kronor, som kronan enligt § 7 i överenskommelsen skulle den 1 juli 1927 i ett för allt utgiva till Härnösands stad såsom gottgörelse för staden åsamkade förluster, i följd av att denna sedan år 1917 icke ägt dispositionsrätt till de för Hemsö kustartillerikår upplätta markområdena.

Ifrågavarande av kasernkommittén framlagda förslag till överenskommelse mellan kronan och Härnösands stad tillstyrker utskottet till antagande.

*Utskottets
yttrande.*

Då utskottet ej heller i övrigt funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts proposition, hemställer utskottet,

att riksdagen, med bifall till förevarande proposition, må
a) godkänna den såsom bilaga vid detta utlåtande fogade, i statsrådsprotokollet över försvarsärenden den 22 februari 1927 omförmälda den 14 och den 16 september 1926 mellan Kungl. Maj:t och kronan genom kasernkommittén, å ena sidan, samt Härnösands stad, å andra sidan, ingångna preliminära överenskommelse;

b) för bestridande av i § 7 i överenskommelsen angiven gottgörelse åt Härnösands stad för budgetåret 1927—1928 under riksstatens fjärde huvudtitel anvisa ett extra anslag av 15,000 kronor.

Stockholm den 10 maj 1927.

På statsutskottets vägnar:

S. H. KVARNZELIUS.

Närvarande: se under utlåtandet nr 106.

Bil.

Under förutsättning att de i Härnösand för Hemsö kustartillerikårs räkning uppförda kasernbyggnaderna kunna på sätt nedan sägs inredas till en anstalt för vanföra träffas härmed, under förbehåll av Kungl. Maj:ts och riksdagens godkännande, mellan Kungl. Maj:t och kronan genom kasernkommittén, å ena sidan, samt Härnösands stad, å andra sidan, följande överenskommelse:

§ 1.

Det mellan kungl. marinförvaltningen, å Kungl. Maj:ts och kronans vägnar, å ena, samt stadsfullmäktige i Härnösand, å stadens vägnar, å andra sidan, den 20 september och den 15 oktober 1917 upprättade skriftliga avtal, varigenom staden till kronan upplåtit vissa markområden för Hemsö kustartillerikårs räkning, förklaras från den 1 juli 1927 vara till alla delar hävt.

§ 2.

Av det i nyssnämnda avtal under § 1 a) omförmälda område, vilket finnes utmärkt å en avtalet bifogad karta och betecknats med bokstaven A, upplåter staden till kronan utan ersättning med full äganderätt och gravationsfritt den nordöstra delen, innehållande i areal cirka 40,800 kvm. Det sålunda till kronan upplåtna området gränsar i nordost 250 meter mot allmänna vägen, i nordväst 165 meter mot Trädgårdsföreningen till en punkt, betecknad a, i sydost 154.20 meter till det knä gränslinjen här bildar å kartan (denna punkt benämnd b) samt i söder till en linje, som förenar punkterna a och b. Till den å kartan svartstreckade delen av det till kronan upplåtna området äger tillträde rum, då gällande kontrakt om arrende av denna mark utgår och senast den 1 oktober 1931. Marken i övrigt har av kronan redan tillträts.

§ 3.

I det etablissement, som finnes uppfört å det till kronan enligt § 2 upplåtna området, skall genom kronans försorg inredas en vanförestalt med plats för minst 150 patienter och elever. Denna anstalt skall drivas antingen av kronan eller av en förening, som med understöd av statsmedel har till ändamål att lämna bistånd åt vanföra i Norrland.

Staden skall vara befriad från skyldighet att utöver vanliga patient- och elevavgifter lämna bidrag till anstaltens underhålls- och driftkostnader.

§ 4.

Sedan förrättning för avstyckning av den till kronan enligt § 2 här ovan upplåtna marken ägt rum, skall särskild avhandling upprättas mellan kronan och staden angående markens överlåtande till kronan. Kronan bestrider kostnaderna såväl för avstyckningen som för lagfart å området. De för erhållande av lagfart erforderliga handlingar tillhandahållas av staden.

§ 5.

Staden förbinder sig att alltjämt i fullgott skick underhålla till etablissementets tomtröns framdragna ledningar för vatten och elektrisk ström ävensom att tillhandahålla den institution, som kommer att inrymmas i etablissementet, vatten och elektrisk ström till samma partipris, som gälla eller framdeles kunna bliva gällande för andra avnämare av lika stor kvantitet vatten eller elektrisk ström.

§ 6.

Staden medger för sin del, att det till kronan överlätna området får bebyggas under förutsättning av fasadrätt vid alla gränser.

Staden förbinder sig att ej medgiva uppförande av byggnader närmare samma områdes gränser än 12 meter.

§ 7.

Kronan förbinder sig att den 1 juli 1927 till Härnösands stad utgiva 15,000 kronor, utgörande i ett för allt gottgörelse för de förluster, som staden tillskyndats i följd av att staden sedan år 1917 icke ägt dispositionsrätt till de för Hemsö kustartillerikårs räkning upplätta markområdena.

§ 8.

Därest en mera avsevärd inskränkning i vanförestaltens drift kommer att äga rum, är staden berättigad att efter framställning erhålla gottgörelse av kronan för de förluster, som staden i följd härav kan visa sig hava tillskyndats.

§ 9.

Kronan förbinder sig att, för den händelse ifrågavarande etablissemang icke före den 1 juli 1931 tagits i bruk för sitt nya ändamål, från sistnämnda dag till dess så skett, till staden utgiva ersättning beräknad efter 10,000 kronor för helt kalenderår.

§ 10.

Skulle vanförestalten icke hava kommit till stånd före den 1 juli 1935 eller bliver densamma efter att hava varit i verksamhet helt nedlagd utan att annan social inrättning av samma omfattning förläggas till etablissemang, skall kronan till staden utgiva ersättning för den upplätta marken efter det pris, vartill marken då kan komma att uppskattas, och skola såväl kronan som staden därefter vara befriade från de i denna överenskommelse stadgade förpliktelser.

Av denna överenskommelse äro två exemplar upprättade, av vilka Kungl. Maj:t och kronan erhållit det ena och Härnösands stad det andra exemplaret.

Stockholm den 16 september 1926. Härnösand den 14 september 1926.

För kasernkommittén:

Å Härnösands stadsfullmäktiges
vägnar:

JOHAN JÖNSSON.

FRITZ KAIJSER.